

רשות ההגבלים העסקיים

הקמת מיזם משותף לייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה

החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל

א. מבוא

1. ביום 15.11.95, הגיעה לרשות ההגבלים העסקיים בקשת פטור מאישור הסדר כובל בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988 (להלן: "חוק ההגבלים"). מהות ההסדר הינה מיזם משותף בין שלוש חברות - קבוצת לב אופיר בע"מ (להלן: "לב אופיר"), פקר פלדה בע"מ (להלן: "פקר פלדה") והנדסת חשמל כללית בע"מ (להלן: "הנדסת חשמל") וכולם ביחד יקראו "הצדדים", לפיו יוקם על ידן מפעל לייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה בעיר ערד במסגרת חברה משותפת, בשם הנדסת תאורה בע"מ (להלן: "הנדסת תאורה").
2. לאור התשתית העובדתית שנפרשה בפנינו, ולאחר שנפגשנו עם נציגי הצדדים למיזם המשותף, הודענו לצדדים כי אין המיזם המשותף ראוי לפטור מהצורך בקבלת אישור בית הדין להגבלים עסקיים.
3. בייני ובייני, ראה שוק הגיליון תמורה כאשר מתחרים חדשים נכנסו לענף, ועוד הובאו בפנינו נתונים נוספים הנוגעים למיזם המשותף. בנוסף, החליטו הצדדים למיזם המשותף לשנות את ההסכם המקורי ביניהם באופן שלא יעורר חשש לפגיעה בתחרות, באופן שיתוקנו הזכויות הבלעדיות שהוקנו לשלוש החברות השותפות במיזם וההתחייבויות שנטלו על עצמן בהסכם המקורי שנערך ביניהן ביום 24.9.94. אשר על כן, החלטנו להדרש בשנית לבקשה המעודכנת של הצדדים לקבלת פטור מאישור בית הדין למיזם המשותף בין החברות שבנדון.
4. ביום 30.10.96 הגיעה לרשות ההגבלים העסקיים בקשה מתוקנת לפטור מאישור הסדר כובל כשהיא מלווה בתוספת חתומה להסכם המקורי מיום 24.9.94 בין הצדדים למיזם המשותף.
5. לאחר שבדקנו את בקשת הפטור ולאחר שבחנו את הנתונים שהועברו אלינו אודות הענפים הנוגעים בדבר וכן את התוספת להסכם בין הצדדים, הגענו לכלל מסקנה, כי ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בענף תשומות הפלדה, בענף שירותי הגיליון ובענף ייצור ושיווק של עמודי תאורה, ואשר על כן יש ליתן לצדדים פטור מאישור ההסדר הכובל בבית הדין להגבלים עסקיים, כאמור בסעיף 14 לחוק ההגבלים.

ב. רקע עובדתי

I. הצדדים למיזם המשותף

6. הנדסת חשמל

הנדסת חשמל עוסקת, בין שאר פעילויותיה, בייצור, יבוא ושיווק עמודי חשמל, עמודי פלדה ועמודי אלומיניום לתאורה. הנדסת חשמל הינה החברה הגדולה ביותר במשק הישראלי לייצור עמודי תאורה והיא מחזיקה בנתח שוק של כ- 35%. מאחר והחברה מייבאת עמודי תאורה, הרי שכוחה בשוק גדול במעט יותר.

7. פקר פלדה

פקר פלדה הינה חברת החזקות שבבעלותה חברות העוסקות בשני ענפים עיקריים: פלדה וקרמיקה. בענף הפלדה עוסקת החברה בייבוא ובעיבודי פלדה וכן במתן שירותי פלדה לתעשייה, ייצור ושיווק צינורות ופרופילים מפלדה למבנים ולהולכת נוזלים, מתן שירותי גילווין באבץ חם לתעשיית המתכת ומסחר בפלדות מיוחדות ומתכות אחרות. פקר פלדה הינה החברה המובילה במתן שירותי גילווין ופלח השוק בו היא מחזיקה, לאור הנתונים שהועברו אלינו, נאמד בכ- 55%-60%. לטענת הצדדים למיזם נתח שוק זה ילך ויקטן לאור כניסת מתחרים נוספים לענף. כן, פקר פלדה היא גם החברה השניה בגודלה, המייבאת פלדה המשמשת לייצור עמודי תאורה ופרופילים, וניתחה בשוק זה נאמד בכ- 25%.

8. לב אופיר

לב אופיר עוסקת בשיווק מוצרי חשמל לבניה ולתאורה, באמצעות רשת שיווק בעלת 7 סניפים ברחבי הארץ. לחברה זכויות בסוכנויות, זכויות וזכויות הפצה, חלקם באמצעות חברות קשורות, לגבי חלק מהמוצרים המשווקים על ידה. בנוסף, עוסקת החברה בייבוא עמודי תאורה שאינם ניתנים לייצור בארץ. לב אופיר משווקת כמחצית מעמודי התאורה בישראל, לרבות שיווק כ- 85% מעמודי התאורה המיוצרים על ידי הנדסת חשמל.

II. ענף עמודי התאורה

9. עמודי התאורה השונים נבדלים בצורתם, גובהם, חומר הגלם ממנו הם עשויים, סוג ציפויים וצבעם. הסוגים העיקריים של עמודי תאורה הינם: עמודים קוניים בעלי חתך מתומן או רב צלעות, עמודים קוניים בעלי חתך עגול ועמודים עגולים בעלי חתך אחיד או בעלי חתך מדורג. חומר הגלם העיקרי ממנו עשויים עמודי התאורה הינו פלדה (95% מהעמודים), כאשר יתרת העמודים עשויים מאלומיניום. מחיר עמודי האלומיניום הינו פי 3 ממחיר עמודי הפלדה, משקלם נמוך יותר והם נחשבים לבטיחותיים יותר.

10. בשנים האחרונות חלה התרחבות ניכרת בצריכת עמודי תאורה. הסיבות העיקריות לכך הינן: תקציבי הענק שיועדו על ידי הממשלה לסלילת כבישים ומחלפים וכן גידול היקפי הבניה הפרטית והציבורית.

11. תחילת שרשרת הייצור של עמודי התאורה הינה בהבאת צנורות ופחי פלדה (או אלומיניום) למפעל, כיפופם לצורה הרצויה, ריתוך חלקי העמוד שנוצרו לשם יצירת עמוד בגובה הדרוש, הלחמת פלטת בסיס והובלת העמוד למפעל גיליון. במפעל הגיליון מוענקת לעמוד הגנה ועמידות מפני קורוזיה לאורך זמן. בסיום תהליך הייצור מנקים את העמוד, מתאימים לו ברגים, צובעים לפי דרישת הלקוח ומובילים אותו ללקוח.
12. בראשית שנת 1996, הודיעה מע"צ, שהיא הלקוח העיקרי למוצר, כי היא עוברת לשימוש בעמודים קוניים בעלי חתך עגול וזאת משיקולים טכניים הנדסיים ומהיבטים בטיחותיים. עמודים אלו אינם מיוצרים היום בישראל אלא מיובאים.

III. עיקרי ההסכם להקמת המיזם המשותף

13. הצדדים למיזם המשותף יקימו מפעל לייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה בטכנולוגיות חדישות, במסגרת חברה משותפת שתוקם למטרה זו ושתקרא הנדסת תאורה בע"מ. הון מניות החברה יחולק כך שהנדסת חשמל תחזיק ב- 49.8%, ופקר פלדה ולב אופיר תחזיקנה, כל אחת, ב- 25.1% מהון המניות.
14. הצדדים מתחייבים לשתף פעולה בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה וכל עוד הם יחזיקו במניות הנדסת תאורה הם ימנעו מלעסוק, במישרין או בעקיפין, בייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה בכל מסגרת אחרת.
15. הנדסת תאורה, תהא רשאית לרכוש את הפלדה ושירותי הגיליון להם תיזקק מכל ספק שתמצא לנכון להתקשר איתו וזאת בכפוף למתן זכות סרוב ראשונה לפקר פלדה בנדון.
16. הנדסת תאורה, תהא רשאית לשווק את מוצריה בכל דרך שתמצא לנכון, הן באמצעות לב אופיר והן באמצעות שיווק ישיר לצרכנים או לקמעונאים, כשהמחירים יקבעו על ידי הנדסת תאורה, בהתאם לקריטריונים קבועים ושווים לכל צרכן.
17. הנדסת חשמל תוכל להמשיך ולעסוק בייבוא, הרכבה ושיווק של גופי תאורה, אך תחדל מכל פעילות עצמאית בתחום הייצור, השיווק והמכירה של עמודי תאורה - פעילות אשר תועבר להנדסת תאורה. פקר פלדה תוכל להמשיך ולעסוק בייצור ועיבוד פלדה ומוצריה וכן במתן שירותי גיליון, הן לעצמה והן לאחרים, לרבות ליצרנים אחרים של עמודי תאורה. וכך, גם לב אופיר תוכל להמשיך ולעסוק בייבוא ובשיווק של חומרי חשמל.

ג. ההצדקה למתן הפטור

18. הנדסת תאורה הינה מיזם משותף מהסוג של אינטגרציה אנכית. החברה מאגדת בתוכה כבעלי מניות שלוש חברות, שאינן מתחרות בינן לבין עצמן בתחום עיסוקן, אלא מדובר בחברות המעניקות שירותים משלימים ועוקבים וכמעט ואין להן תחומי פעילות חופפים. בסוג זה של שיתוף פעולה קיים חשש לפגיעה בתחרות בין המיזם המשותף, או בין הצדדים לו, לבין צדדים שלישיים. חשש זה גובר ככל שמדובר בצדדים למיזם המשותף, אשר יש להם מעמד דומיננטי בתחומם. כפי שאפרט להלן, מצאנו כי לאחר השינויים שבוצעו בהסכם בין הצדדים, ולאור תמונת התחרות המעודכנת בענף הגיליון, הפגיעה בתחרות בין הצדדים להסכם לבין עצמם ובינם לבין צדדים שלישיים אינה משמעותית.
19. התקשרות במיזם משותף, מהסוג של אינטגרציה אנכית, נועדה לאיחוד משאבים ולחסכון בעלויות הכרוכות בייצור המוצר ובשיווקו, במיוחד בעמלות תיווך בין נותני השירותים במהלך הייצור ובעלויות הנוגעות בהעברת המוצר בין שלביו השונים. מטרתו של המיזם המשותף מהסוג בו אנו עוסקים, היא יעול תהליך הייצור והשיווק.
20. לא יהיה בהקמת המיזם המשותף כדי למנוע מכל אחד מן הצדדים להמשיך ולפעול בתחום עיסוקו באופן עצמאי. כמו כן, תוכל הנדסת תאורה לבחור את נותני השירותים המועדפים עליה, בכפוף למתן זכות סירוב ראשונה לפקר פלדה כל עוד היא שותפה במיזם.
21. התחרות בענף הגיליון מתפתחת ולאור כניסתם, הקרובה, של מתחרים נוספים לענף צפוי נתח השוק של פקר פלדה לרדת מתחת ל- 50%. מספר נותני שירותי הגיליון יבטיח כי הקמת המיזם המשותף לא תפגע בתחרות בענף הגיליון. כמו כן, התחרות הקיימת בענף תשומות הפלדה, וכן בענף ייצור עמודי תאורה ובשיווקם לא תיפחת אף היא באופן משמעותי כתוצאה מהקמת המיזם המשותף, הואיל וכל גוף העוסק באחד מתחומי העיסוק של המיזם המשותף, מקומי או זר, יוכל להשפיע על תנאי התחרות. בנוסף ראוי לציין, כי כל מפעל לגיליון המתחרה בפקר פלדה, יוכל להעניק שירותי גיליון לעמודי תאורה, אשר ייוצרו ע"י הנדסת תאורה ולעמודי תאורה מיובאים.
22. הנדסת תאורה מתכננת להשקיע סך של 2.5 מליון דולר ברכישת ציוד, ידע ומיכשור חדיש לצורך ייצורם של עמודי תאורה איכותיים ובטיחותיים יותר מאלו המיוצרים כיום בארץ ושל עמודי תאורה אשר כיום מיובאים בלבד. קיימת חשיבות להתקשרות המשותפת בין הצדדים למיזם, ככל שנוגע הדבר בשיפור איכותם של עמודי התאורה ובהפחתת עלויות ייצורם.
23. בנוסף, מאחר והשוק חשוף לייבוא, אין חשש כי הנדסת תאורה תוכל למכור את תוצרתה במחירים גבוהים לצרכן, היינו - במחירים שהם גבוהים ממחיר הייבוא בתוספת עלויות ההובלה.
24. הקמת מפעל הייצור של הנדסת תאורה בסמוך למפעל הגיליון של פקר פלדה בערד, יחסוך בעלויות הובלה ויעלה את הביקוש לשירותיו של מפעל הגיליון. כיום, בגלל מיקומו הגיאוגרפי

המרוחק של מפעל הגיליון של פקר פלדה, הוא מצוי בסכנת סגירה. מפעל הגיליון של פקר פלדה בערד, מעסיק 140 עובדים, והקמת המיזם המשותף תועיל אף לשמירת מקום עבודתם.

25. מפעל עמודי התאורה המשותף יעשה שימוש בטכנולוגיה חדישה שאינה קיימת היום בארץ והמאפשרת ייצורם של עמודי תאורה, שיש להם ביקוש במשק הישראלי, והמיובאים כיום מחו"ל. ביקוש לעמודים אלה, עוד יוסיף ויגדל לאור החלטתה של מע"צ לעבור לשימוש בעמודים עגולים-קוניים (שאינם מיוצרים כיום בישראל ועתידים להיות מיוצרים על ידי הנדסת תאורה), לאור יתרונם מבחינה בטיחותית.

ד. סוף דבר

נוכח כל האמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי אתן פטור להסכם בין הצדדים אשר עניינו הקמת חברה משותפת לייצור, שיווק ומכירה של עמודי תאורה.

החלטתי זו נתונה לערר בפני בית הדין להגבלים עסקיים על ידי ארגון צרכנים, איגוד עסקי או כל הרואה עצמו נפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור, כאמור בסעיף 15 לחוק ההגבלים.

כמו כן, תבחן החלטה זו על ידי במקרה של שינוי נסיבות מהותי, או במידה ויוצג לפני מידע שלא הובא לידיעתי ואשר יש בו כדי להקרין על הבקשה המאושרת בזאת.

ד"ר יורם טורבוביץ
הממונה על ההגבלים העסקיים

ניתן היום, בירושלים
כ"ט חשון, תשנ"ז
יום שני, 11 נובמבר, 1996